

Отримано: 25 квітня 2026 р.

Прорецензовано: 05 травня 2026 р.

Прийнято до друку: 18 травня 2026 р.

Email: n_shulzhuk@i.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6177-3336>DOI: [http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-30\(98\)-251-254](http://doi.org/10.25264/2519-2558-2026-30(98)-251-254)

Шульжук Н. В. Стилiстичний потенцiал ускладнювальних компонентiв речення в науково-навчальному тексті. *Науковi записки Нацiонального унiверситету «Острозька академiя» : серiя «Фiлологiя»*. Острог : Вид-во НаУОА, 2026. Вип. 30(98). С. 251–254.

УДК: 811.161.2'38'367.3:811.161.2'42

Шульжук Наталія Василівна,
кандидатка фiлологiчних наук, доцентка кафедри української мови та славiстики
Рiвненського державного гуманiтарного унiверситету

СТИЛІСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УСКЛАДНЮВАЛЬНИХ КОМПОНЕНТІВ РЕЧЕННЯ В НАУКОВО-НАВЧАЛЬНОМУ ТЕКСТІ

У статті автор підходить до аналізу науково-навчального тексту у складі українського мовознавчого дискурсу як до прагматичного посередника комунікації, який зберігає інформацію та передає її у просторі і часі. У зв'язку з чим у такому тексті увагу сфокусовано на стилістичному потенціалі ускладнювальних компонентів речення, які формують діалогічність як вияв його адресної спрямованості.

Автор відзначає, що якщо вставні конструкції, структуруючи науково-навчальний текст, забезпечують його логічність та послідовність, то вставлені – розкривають значення невідомих понять, послаблюючи абстрактність наукового викладу. Інтеграція вставних і вставлених конструкцій помітно посилює ефект діалогічності текстового фрагмента, сприяючи його адекватній інтерпретації. Прагматичним потенціалом у науково-навчальному тексті позначені відокремлені та уточнювальні члени речення, що визначають ключові аспекти наукової розвідки, на яку покликається автор, пропонують відповідники до уже наявних у тексті понять або уточнюють їх через додатковий коментар, розширюючи інформаційний простір адресата. Авторка зауважує, що засоби діалогізації наукового викладу активно підтримує категорія однорідності, яка поглиблює читачькі уявлення про поняття, використані у текстовому фрагменті, та повтори, які в комбінації з іншими мовностилістичними засобами посутньо зменшують комунікативну відстань з адресатом наукової інформації. Попри усталеність думки про невласивість текстом наукового стилю емоційно-експресивної забарвленості, авторка переконана, що образний контекст увиразнює наукову аргументацію, активізує увагу здобувачів освіти та краще розкриває сутність невідомих явищ.

Ключові слова: речення-репліка, однорідні, відокремлені, уточнювальні члени речення, вставні і вставлені конструкції, науково-навчальний текст.

Natalia Shulzhuk,

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of Department of the Ukrainian Language and Slavic Studies,
Rivne State University of the Humanities

STILISTSC POTENTIAL OF COMPLEXING SENTENCE COMPONENTS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL TEXT

In the article, the author approaches the analysis of the academic instructional text within Ukrainian linguistic discourse as a pragmatic mediator of communication that preserves and transmits information across space and time. In this regard, attention is focused on the stylistic potential of complicating components of the sentence in such texts, which contribute to dialogicity as a manifestation of their addressee-oriented nature.

While parenthetical constructions, by structuring the academic instructional text, ensure its logical coherence and consistency, inserted constructions serve to explicate the meanings of unfamiliar concepts, thereby reducing the abstractness of scientific exposition. The integration of parenthetical and inserted constructions significantly enhances the dialogic effect of a text fragment, facilitating its adequate interpretation. Detached and specifying sentence elements are also marked by considerable pragmatic potential in academic instructional texts: they define key aspects of the research referenced by the author, provide equivalents to concepts already introduced in the text, or clarify them through additional commentary, thus expanding the informational space of the addressee. The author notes that dialogization in scientific discourse is actively supported by the category of homogeneity, which deepens the reader's understanding of the concepts used in the text fragment, as well as by repetition, which, in combination with other linguistic and stylistic means, substantially reduces the communicative distance between the author and the recipient of scientific information. Despite the established view that scientific style is devoid of emotional and expressive coloring, the author argues that figurative context enhances scientific argumentation, stimulates learners' imagination, and more effectively reveals the essence of unfamiliar phenomena. Since the communicative meaning of any text (including academic instructional texts) is shaped not only by the complicating components explicitly present in its sentence structure, but also by the shared cognitive experience of the addresser and the addressee – which enables compression through implicatures, subtext, intertext, and presuppositions – the author identifies the detailed study of these phenomena as a perspective for further research within the outlined problem.

Keywords: sentence-replica, homogeneous sentence elements, detached elements, specifying elements, parenthetical and inserted constructions, academic instructional text.

Постановка проблеми. Текст традиційно інтерпретують як усну або письмову одиницю мовної системи у вигляді цілісного і зв'язного повідомлення, що характеризується структурно-сисловою єдністю, побудованою на основі відповідного логічного та лексико-граматичного зв'язку, і є завершеною думкою адресанта у процесі передачі інформації адресатові. Антропоцентризм як провідний науковий принцип сфокусував дослідницьку увагу мовознавців на тексті як на одиниці знакової системи, якій властиві не лише статичні категорії, а й текстово-дискурсні. Суттєві корективи у витлумачення тексту внесли й підходи до його вивчення, зумовлені проблемним полем когнітивно-дискурсної мовознавчої парадигми, що передбачає, крім аналізу форми й змісту тексту як мовної одиниці (онтологічний та власне лінгвістичний підходи), його опис як засобу накопичення та передачі відповідної інформації, що може здійснювати вплив на адресата мовлення (прагматичний та комунікативний підходи).

Отже, текст у сучасній лінгвістичній науці – одиниця мови, яку характеризують внутрішньоструктурні зв'язки між його компонентами, й одиниця мовлення, яку визначають позамовні чинники – комунікативні, соціокультурні, когнітивні та ін., що проєктує текст у площину ширшого утворення – дискурсу, який визначає контекст конкретної ситуації мовлення. Це уможливило витлумачення тексту як «середнього елемента схеми комунікації, яку можна уявити у вигляді триелементної структури: автор (адресант) – текст – читач (адресат)» (Овсієнко, 2011: 12), тобто прагматичного посередника комунікації, який зберігає інформацію та передає її у просторі і часі.

Проаналізувавши науковий доробок дослідників у цій царині, Т. Маслова за комунікативно-соціальним критерієм пропонує виокремлювати два основні типи дискурсу – персональний та інституційний (Маслова, 2013). Головною ознакою інституційного дискурсу, на думку дослідниці, є «взаємодія комунікантів у межах суспільних інститутів ... і виконання обмеженого кола ролей, обумовлених статусно-рольовими правилами поведінки, спорідненими моделями суспільних та фахових знань, а також особливим видом комунікативних стратегій і тактик» (Маслова, 2013: 39). Отже, інституційне спілкування є регламентованим за змістом і формою.

Праці таких науковців, як Ф. Бацевич, О. Галічкіна, О. Гніздечко, Р. Пилипенко, А. Приходько, І. Шевченко та ін., засвідчують, що різноманіття сфер людської діяльності визначає розгалуженість типології інституційного дискурсу – академічний, юридичний, педагогічний, політичний, релігійний, військовий, медичний, рекламний, науковий та ін. Наукова комунікація, як слушно зауважує Т. Маслова, «об'єктивується у фахових текстах і розглядається мовознавцями як цілеспрямована дискурсивна практика» (Маслова, 2013: 40). Лексико-граматичні та стилістичні засоби у складі фахових текстів за підтримки відповідних фонових чинників забезпечують комунікацію у певній професійній сфері – «дискурсі певної галузі» (Мовчун, 2010).

Науковий дискурс не є однорідним. На основі загальноприйнятого поділу наукових дисциплін О. Ільченко (Ільченко, 2002) пропонує диференціювати його на прикладний, теоретично-прикладний, теоретичний; А. Ярхо (Ярхо, 2010) – на соціально-гуманітарний та природничо-технічний.

Т. Маслова жанрову своєрідність наукового дискурсу пов'язує із комунікативними завданнями мовця, виокремлюючи такі його різновиди, як ядерні (наукова стаття, дисертація, монографія), периферійні (підручник, довідник, тези, анотація), суміжні (доповідь, науковий діалог, лекція) (Маслова, 2013). Розгалуженість будови наукового дискурсу авторка пов'язує і зі сферою функціонування, що не лише визначає особливості його мовної організації, а й диференціацію на власне науковий (науково-академічний), науково-популярний (науково-публіцистичний), науково-діловий (науково-інформаційний), науково-технічний, науково-розмовний, науково-навчальний. Нашу дослідницьку увагу привернув останній, який передбачає виклад наукових засад здобувачам освіти у певній галузі знань. Особливий тип наукового дискурсу, який реалізується як педагогічна комунікація в системі вищої освіти в умовах симетричної / компліментарної комунікативної ситуації пропонує розглядати й Н. Литвиненко (Литвиненко, 2010).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науково-навчальний текст – різновид наукового стилю, своєрідність якого представлена у працях В. Борисова (Борисов, 2011), С. Мойсієнко (Мойсеєнко, 2017), Ю. Сурміна (Сурмін, 2008), І. Синиці (Синиця, 2004), П. Селігея (Селігей, 2016), Л. Овсієнко (Овсієнко, 2011), Г. Дядюри (Дядюра, 2001), Н. Баландіної (Баландіна, 2013) та ін. Так, докладно вивчивши особливості наукового тексту, Л. Овсієнко запропонувала три варіанти його осмислення: як продукту дослідження, який забезпечує наукову комунікацію; як джерела наукової методології та фактологічної інформації, яку обробляє дослідник; як зразка інтелектуального продукту (Овсієнко, 2011). Щодо третього, то Ю. Сурмін зауважує: «Гарний текст широко цитується, використовується для обґрунтування ідей, а поганий, або не помічається науковим співтовариством, або виступає предметом критики» (Сурмін, 2008: 7).

Небезпідставними видаються й міркування Н. Баландіної щодо диференціації понять «навчальний текст» і «навчальний дискурс» (Баландіна, 2013), яка концентрує увагу на динамічному характері освітнього процесу. Крім того, дослідниця розмежовує власне навчальні тексти (заздалегідь створені й використані з дидактичною чи виховною метою) і тексти навчального дискурсу (продукують учасники навчальної взаємодії з метою формування нових умінь та закріплення набутих). Щоб продукувати другі, здобувачі освіти мають сприйняти і правильно інтерпретувати перші. Тому більшість дослідників у цій царині вважає, що науковий виклад має бути адресно спрямованим. Наприклад, І. Синиця, виділивши аспекти вивчення наукового тексту (екстралінгвістичний, комунікативний, комунікативно-прагматичний, функційно-стилістичний), фокусує увагу на його функційній спрямованості, завдяки якій зберігають та передають інформацію через посередництво мовностилістичних засобів, та діалогічності (Синиця, 2004).

Схожі міркування висловлює у монографії «Світло і тіні наукового стилю» П. Селігей (Селігей, 2016), пропонуючи помірно використання засобів мовної експресії для полегшення сприйняття наукової інформації.

Орієнтуючись на такі наукові поняття, як «мовна особистість», «мовна картина світу», «когніція», «комунікація», «текст», «дискурс», «ідіолект», «етноментальність» та ін., В. Борисов сконцентрувався на комунікативних та лінгвальних особливостях українського мовознавчого дискурсу, а також на ідіостильовій специфіці наукового текстотворення (Борисов, 2011).

Докладний аналіз навчальних (науково-навчальних і дидактичних) текстів та їх системоутворювальних ознак у складі мовознавчого навчально-педагогічного дискурсу представили і ми у своїй статті (Шульжук, 2026а).

Мета цієї наукової розвідки – виявити ускладнювальні компоненти в реченнях науково-навчального тексту як посередника комунікації в українському мовознавчому дискурсі та з'ясувати їх стилістичний потенціал.

Виклад основного матеріалу. Мовну специфіку будь-якого різновиду наукового дискурсу визначають такі параметри, як статусно-рольові та ситуативно-комунікативні характеристики типових учасників спілкування, які відповідно до своїх фахових знань та інтенцій обирають ефективні або неефективні стратегії і тактики, а також умови, мотиви, цілі, жанри і засоби спілкування. Зупинимось докладно саме на засобах, проілюструвавши їх прикладами із власного навчального посібника «Стилістика сучасної української літературної мови» (Шульжук, 2026б).

Нерідко фрагмент науково-навчального мовознавчого тексту містить чимало понять, що посутньо ускладнює його сприйняття. Інформуючи здобувача освіти про значення таких понять, коректно усувають визначену проблему вставлені конструкції, як у таких прикладах: «Для дослідницької парадигми «текст – дискурс» актуальним є комплексний підхід –

врахування найважливіших формальних (дискурс за обсягом – утворення, що більше, ніж речення, співвідносно з такими мовними одиницями, як складне синтаксичне ціле і текст), функційних (дискурс – сукупність функційно організованих і визначених контекстом вживань мови) та ситуаційних (дискурс включає в себе набір соціальних, культурних та прагматичних чинників, які безпосередньо впливають на продукування мовлення») характеристик» (Шулъжук, 2026b: 35); «Параметри ситуації мовлення (адресант (прогнозує висловлювання), адресат (декодує висловлювання), їх комунікативні, соціальні та психологічні ролі, а також мотив (навіщо буду говорити) спілкування, його мета (бажаний результат), місце, час, спосіб) формують його стратегії» (Шулъжук, 2026b: 176).

Відступаючи від сухого традиційного наукового викладу, автори науково-навчальних текстів іноді послуговуються вставленими конструкціями, які коментують суть явища, наприклад: «Окремі автори вважають, що писати наукові праці слід якомога заплутаніше (за принципом «чим менше зрозуміло, тим науковіше»)» (Шулъжук, 2026b: 51). Вставні ж конструкції, чітко структуруючи такі тексти, забезпечують логічність та послідовність наукового викладу («Отже, нова українська літературна мова сформувалася на синтезі кількох джерел...» (Шулъжук, 2026b: 42); «Глибокий аналіз ключових проблем щодо формування публіцистичного стилю сучасної української літературної мови передбачає увагу до кількох важливих аспектів. **По-перше**, публіцистичний стиль тривалий час не мав повноцінного розвитку через втрату українським народом державності... **По-друге**, публіцистика синтезує частину функцій та мовних ознак художнього, офіційно-ділового й наукового стилів. **По-третє**, корені стилю сягають давньої полемічної української літератури...» (Шулъжук, 2026b: 57); «**Нарешті**, ще один важливий аспект порушеної проблеми» (Шулъжук, 2026b: 161)), а іноді – ненав'язливо, залишаючи адресатові простір для власних роздумів, пропонують інтерпретацію адресанта окремих мовних явищ («Комунікативне завдання надфразної єдності в усіх стилях, **очевидно**, однакове – забезпечити повноту й широту інформації через посередництво конденсованої передачі багатопланового змісту в єдиній композиційно-синтаксичній структурі» (Шулъжук, 2026b: 147)).

Інтеграція вставних і вставлених конструкцій помітно посилює ефект діалогічності текстового фрагмента, сприяючи його адекватній інтерпретації, як у таких прикладах: «У текстах газетних жанрів гармонійно поєднуються, з одного боку, стандартизація виражальних засобів (фактографічність, абстрагованість від авторського «я»), а з іншого – експресія викладу (спонукально-закличні інтонації, висловлення думок за допомогою яскравих образів)» (Шулъжук, 2026b: 58); «Крім того, більшість жінок – лівопівкульні (переважання функцій використання мови), більшість чоловіків – правопівкульні (переважання функцій оцінки простору й середовища)» (Шулъжук, 2026b: 174).

Прагматичним потенціалом у науково-навчальному тексті позначені відокремлені та уточнювальні члени речення, що «працюють» на його діалогічність. Якщо перші, як засіб інтелектуалізації та раціональності наукового мовлення, визначають ключові аспекти наукової розвідки, на яку покликається автор («Скористайтесь матеріалами статті Д. Х. Баранника, у якій автор, здійснивши аналіз семантико-синтаксичних, лексичних, структурно-граматичних та модальних особливостей текстів нормативно-правового дискурсу, обґрунтовано доводить...» (Шулъжук, 2026b: 44)), то другі або пропонують відповідники до уже наявних у тексті понять, або уточнюють їх через додатковий коментар («Це псевдонауковий, або гелетерський, виклад, який не може бути взірцем» (Шулъжук, 2026b: 51); «Досить умовно зародження первинних елементів сучасного функційного різновиду, що обслуговує сферу культу, уналежнюють до індоєвропейської доби – найдавнішого періоду життя народів сучасної Європи, періоду вироблення мов, культур і вірувань» (Шулъжук, 2026b: 88); «У зв'язку з цим описова стилістика орієнтована на розгалужену синонімію та антонімію мовних засобів різних рівнів – лексичного, фразеологічного, словотвірного, морфологічного, синтаксичного» (Шулъжук, 2026b: 107)), розширюючи інформаційний простір адресата та увиразнюючи повідомлення в цілому.

Як засвідчують наведені приклади, діалогічність наукового викладу активно підтримує категорія однорідності, що є не лише засобом текстотворення, а й поглиблює читацькі уявлення про поняття, використані у текстовому фрагменті («Зауважте, що стилістичні опозиції створюються в лексичній системі в декількох планах: **діахронному** (неологізми, історизми, архаїзми); **функційно-стильовому** (професіоналізми, лексика ситуативного вжитку; висока, низька, нейтральна); **нормативно-регіональному** (розмовна лексика, діалектизми, жаргонізми, сленгова лексика); **експресивно-емоційному** (експресивна, емоційна лексика); **семантично-формальному** (антоніми, омоніми, пароніми)» (Шулъжук, 2026b: 117)), та повтори («Семантично, структурно і стилістично вагома оригінальна синтаксична конструкція – **період**. **Період** може бути оформлений і як просте ускладнене речення, і як складне» (Шулъжук, 2026b: 147)), що в комбінації з іншими мовностилістичними засобами як маркер експресії «працюють» на зменшення комунікативної відстані з адресатом наукової інформації.

Безособовий характер наукового викладу унеможливорює використання звертань, проте прагматично орієнтовані конструкції, у складі яких вживають дієслівні форми *зауважте*, *зверніть увагу*, предикативні прислівники *доречно*, *необхідно*, формують висловлювання, що мають рекомендаційний характер і, привертаючи увагу адресата до ключових фрагментів науково-навчального тексту, «м'яко» спрямовують його у потрібному напрямі, наприклад: «**Зауважте**, що історія літературної мови – це одночасно й історія її стилістики, історія формування і розвитку стилістичної системи національної мови. ... У зв'язку з цим **доречно** здійснити невеличкий екскурс в українську історію й історію формування національної мови» (Шулъжук, 2026b: 41).

Висновки. Витлумачення науково-навчального тексту як прагматичного посередника комунікації у складі українського мовознавчого дискурсу визначає його адресну спрямованість. Вставлені конструкції за підтримки вставних структурують такий текст, забезпечуючи його логічність та послідовність, коментують суть виучуваних явищ та залишають адресатові простір для власних роздумів. Відокремлені члени речення, як засіб інтелектуалізації та раціональності наукового мовлення, визначають ключові аспекти наукової розвідки, на яку покликається автор, уточнювальні ж – пропонують відповідники до уже наявних у тексті понять або уточнюють їх у додаткових коментарях, розширюючи інформаційний простір адресата. Засоби діалогізації наукового викладу активно підтримує категорія однорідності, що поглиблює читацькі уявлення про поняття, використані у текстовому фрагменті, та повтори, які в комбінації з іншими мовностилістичними засобами посутньо зменшують комунікативну відстань з адресатом наукової інформації.

Принагідно зауважимо, що комунікативний смисл мовознавчого науково-навчального тексту формують не лише безпосередньо наявні у структурі його реченнєвих одиниць ускладнювальні компоненти, а й спільний когнітивний досвід адресанта й адресата науково-навчального повідомлення, що уможливило його компресію через посередництво імплікатур, підтексту, затексту, пресупозицій, тому із докладним вивченням останніх плануємо пов'язати **перспективу** подальших наукових пошуків у контексті порушеної проблеми.

Література:

1. Баландіна Н. Навчальний текст: проблема визначення, типологія, функції. *Філологічні науки*. 2013. № 14. С. 88–94.
2. Борисов В. А. Лінгвокомунікативний аспект українського мовознавчого дискурсу : автореф. дис. ... канд. філол. наук зі спец. 10.02.01 – українська мова. Харків, 2011. 20 с.
3. Дядюра Г. М. Функціональні параметри образності в науковому стилі (на матеріалі текстів природничих та технічних наук) : автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 – українська мова. Київ, 2001. 18 с.
4. Гльченко О. М. Етикет англomовного наукового дискурсу : монографія. Київ : ІВЦ «Політехніка», 2002. 288 с.
5. Литвиненко Н. П. Сучасний український медичний дискурс : автореф. дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.01. Київ, 2010. 35 с.
6. Маслова Т. Б. Типологія наукового дискурсу в сучасній мовознавчій парадигмі. *Англїстика та американїстика*. 2013. Вип. 10. С. 39–43.
7. Мовчун Є. С. Особливості перекладу українською мовою німецького комерційного Інтернет-дискурсу : автореф. дис. ... канд. філософ. наук: спец. 10.02.16 – германські мови. Київ, 2010. 19 с.
8. Мойсеєнко С. М. Комунікативно-прагматичні особливості наукового тексту. *Науково-методичні проблеми підготовки іноземних громадян* : матер. X Міжнар. наук.-практ. конф. (20–21 квітня 2017 р., м. Київ). Київ : Вид-во НАУ, 2017. С. 84–85.
9. Овсієнко Л. М. Науковий текст як лінгвістична одиниця і комунікативний феномен. *Педагогічні науки* : зб. наук. пр. Херсон : ХДУ, 2011. Вип. LX. С. 125–128.
10. Селігей П. О. Світло і тіні наукового стилю : монографія / НАН України. Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 627 с.
11. Синиця І. А. Діалогічність у науковому тексті. *Мовознавство*. 2004. № 2–3. С. 55–60.
12. Сурмін Ю. П. Наукові тексти: специфіка, підготовка та презентація. Київ : НАДУ, 2008. 184 с.
13. Шульжук Н. В. Навчальний текст як засіб формування українського професійного мовлення здобувачів вищої освіти. *Нова педагогічна думка* : наук.-метод. журнал. 2026а. № 1 (125). С. 97–102.
14. Шульжук Н. В. Стилїстика сучасної української літературної мови : навчальний посібник для здобувачів вищої освіти філологічних спеціальностей ЗВО. 2-ге вид., перероб. і доп. Рівне : Ю. Куksа, 2026b. 268 с.
15. Ярхо А. В. Референціальний хеджінг як стратегія етикетизації у дискурсі англomовної науково-дослідницької статті: онтрактивний аналіз. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна*. 2010. № 930. С. 82–90.

References:

1. Balandina, N. (2013). Navchal'nyy tekst: problema vyznachennya, typolohiya, funktsiyi [Educational text: definition problem, typology, functions]. *Filolohichni nauky [Philological Sciences]*, 14, 88–94 [in Ukrainian].
2. Borysov, V. A. (2011). *Linhvokomunikatyvnyy aspekt ukrayins'koho movoznavchoho dyskursu [Linguo-communicative aspect of Ukrainian linguistic discourse]*. Extended abstract of PhD dissertation. Kharkiv, 20 p. [in Ukrainian].
3. Diadyura, H. M. (2001). *Funktsional'ni parametry obraznosti v naukovomu styli [Functional parameters of imagery in scientific style]*. Extended abstract of PhD dissertation. Kyiv, 18 p. [in Ukrainian].
4. Ilchenko, O. (2002). *Etyket anhlomovnoho naukovoho dyskursu [Etiquette of English-language scientific discourse]* : monohrafiia. Kyiv : IVTs «Politekhnikha», 288 p. [in Ukrainian].
5. Lytvynenko, N. P. (2010). *Suchasnyi ukrainskyi medychnyi dyskurs [Modern Ukrainian medical discourse]* : Extended abstract of Doctor of Philology. Kyiv, 35 p. [in Ukrainian].
6. Maslova, T. B. (2013). Typolohiia naukovoho dyskursu v suchasni movoznavchii paradyhmi [Typology of scientific discourse in the modern linguistic paradigm]. *Anhlistyka ta amerykanistyka [English and American Studies]*, 10, 39–43 [in Ukrainian].
7. Movchun, Ye. S. (2010). *Osoblyvosti perekladu ukrainskoiu movoiu nimetskoho komertsiiinoho Internet-dyskursu [Peculiarities of translating German commercial Internet discourse into Ukrainian]*. Extended abstract of PhD dissertation. Kyiv, 19 p. [in Ukrainian].
8. Moiseienko, S. M. (2017). Komunikatyvno-prahmatychni osoblyvosti naukovoho tekstu [Communicative-pragmatic features of scientific text]. In *Proceedings of the X International Scientific and Practical Conference «Naukovo-metodychni problemy pidhotovky inozemnykh hromadian»*. Kyiv : NAU, 84–85. [in Ukrainian].
9. Ovsiienko, L. M. (2011). Naukovyy tekst yak linhvystychna odynytsia i komunikatyvnyy fenomen [Scientific text as a linguistic unit and communicative phenomenon]. *Pedahohichni nauky [Pedagogical Sciences]*, LX, 125–128 [in Ukrainian].
10. Selihei, P. O. (2016). *Svitlo i tini naukovoho stylyu [Light and shadows of scientific style]*. Kyiv : Kyiv-Mohyla Academy Publishing House [in Ukrainian].
11. Synytsia, I. A. (2004). Dialohichnist' u naukovomu teksti [Dialogicity in scientific text]. *Movoznavstvo [Linguistics]*, 2–3, 55–60 [in Ukrainian].
12. Surmin, Yu. P. (2008). *Naukovi teksty: spetsyfika, pidhotovka ta prezentatsiia [Scientific texts: specificity, preparation and presentation]*. Kyiv: NADU [in Ukrainian].
13. Shulzhuk, N. V. (2026a). Navchalnyi tekst yak zasib formuvannia ukrainskoho profesiinoho movlennia zdobuvachiv vyshchoi osvity [Educational text as a means of forming Ukrainian professional speech of higher education students]. *Nova pedahohichna dumka [A new pedagogical thought]*, 1 (125), 97–102 [in Ukrainian].
14. Shulzhuk, N. V. (2026b). *Stylistyka suchasnoi ukrayins'koyi literaturnoyi movy [Stylistics of modern Ukrainian literary language]* (2nd ed.). Rivne : Yu. Kuksa, 268 p. [in Ukrainian].
15. Yarkho, A. V. (2010). Referentsialnyi khedzhynh yak stratehiia etyketyzatsii u dyskursi anhlomovnoi naukovo-doslidnytskoi statti: ontraktyvnyi analiz [Referential hedging as a labeling strategy in the discourse of an English-language research article: an ontractive analysis]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnogo universytetu im. V. N. Karazina [Bulletin of the V. N. Karazin Kharkiv National University]*, 930, 82–90 [in Ukrainian].